

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันกระแสทุนนิยมและบริโภคนิยมกำลังโหมกระหน่ำสังคมไทยมีการแข่งขัน การผลิต การตลาดอย่างรุนแรง ด้วยหลากหลายวิธีการที่จะช่วยสร้างให้เกิดการบริโภคสินค้า ฟุ่มเฟือยทำให้เกิดความรู้สึกว่าจำเป็น เกิดค่านิยม ความทันสมัย ทันโลก ยิ่งบริโภคสินค้าราคาแพง มากๆ ก็ยิ่งได้รับการยอมรับนับถือทางสังคม ผู้ที่มีอำนาจในการบริโภคน้อยกว่า ก็ถูกกดดันให้ แสวงหารายได้จากช่องทางที่ไม่ถูกไม่ควร เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ ไม่ให้น้อยหน้า การแข่งขัน ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนจนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมรุนแรงขึ้นตามลำดับ

กระแสเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ย่อมาช่วยชี้้นำให้เกิดการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย จนเกิด ปัญหาและภูมิปัญญาชาวบ้านถูกทอดทิ้ง คนที่ด้อยโอกาสอยู่แล้ว ก็ยิ่งอยู่อย่างลำบากมากยิ่งขึ้น คนที่มี โอกาสดีแล้วก็ยังมีโอกาสเพิ่มขึ้น ช่องว่างระหว่างสังคมคนจนกับคนรวยยิ่งมากขึ้น คนเหล่านี้ ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศไทย ทั้งสิ้น(องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. 2549 : 85)

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีที่ต่อเนื่อง ซึ่งมีที่มาจากกระแสยุค โลกาภิวัตน์ ส่งผลให้คนในประเทศทุกระดับต้องประสบปัญหากับการ ปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ประชาชนบางกลุ่ม ไม่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้เกิดปัญหานานัปการ กลุ่มคน ที่ประสบปัญหาเหล่านั้นเกิดจากการดำเนินชีวิตที่ไม่รู้จักพอเพียงและไม่รอบคอบในการคิด พิจารณาขาดคุณธรรม จิตสำนึกที่ดีและไม่มีความเข้าใจในการแก้ปัญหา (นิรุฒ ถึงนาค และชมพูนุท เมฆเมืองทอง. 2550 : 37)

ทุกครั้งที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤต ประชาชนเดือดร้อน สิ่งที่คอยปลอบประโลม และเสริมสร้างกำลังใจของคนจะเป็นสิ่งใดไม่ได้ นอกจากความรักและความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ “สมเด็จพระภักดิ์มหาราช” ของปวงชนชาวไทยที่ได้พระราชทานให้แก่เหล่า พสกนิกรของพระองค์ นอกจากสิ่งของบรรเทาทุกข์แล้ว กระแสพระราชดำรัสยังนำความชุ่มฉ่ำ ทำให้เกิดพลังที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ต่อไป ในกระแสพระราชดำรัสฉบับครั้งไม่ถ้วน เหล่าทวย ราษฎร์ยังน้อมนำไปปฏิบัติได้เสมอไม่ล้าสมัย และโดยเฉพาะในเรื่องราวของ “เศรษฐกิจพอเพียง”

ที่พระองค์ทรงพระราชทานไว้เมื่อคราวบ้านเมืองประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ปี 2540 ยังเป็นสิ่งที่พูดกันอยู่เสมอและได้น้อมนำไปประยุกต์ทุกหน่วยงาน

ในด้านการศึกษาก็เช่นเดียวกัน นโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน ก็ได้มุ่งสร้างความตระหนักสำนึกในเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในระดับบุคคล หน่วยงานตามลำดับ มากไปกว่านั้นก็ให้ใช้ในการศึกษาเสริมสร้างความเข้าใจ การเข้าถึง และการนำสู่การปฏิบัติของผู้คนในประเทศชาติด้วย (สมทรง สุวพานิช. 2550 : 2)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กรมวิชาการ. 2551 : 3) ในการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2551 : 23) โดยเฉพาะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ซึ่งหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ทั้งหมด 8 ด้าน ด้วยกันคือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และพึงปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือ ในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วย

สะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด (กรมวิชาการ. 2551 : 5) นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ได้กำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 ว่าด้วยผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ผู้เรียนเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน ซึ่งหมายถึง ผู้เรียนที่ไม่ขาดเรียน ไม่มาสาย ไม่ออกจากการศึกษากลางคัน และไม่มีปัญหาด้านการปกครอง รวมทั้งมีคุณลักษณะของการเป็นผู้เรียนที่ดี ได้แก่ สุขภาพ นอบน้อม โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมานะในการเรียน ดูแลรักษาสถานที่ และสิ่งของทั้งส่วนรวมและส่วนตัว อยู่อย่างพอเพียง รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2554 : 15

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว นอกจากจะมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้แล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประการอีกด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนา ผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่างๆ จากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมินและตัดสิน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 3)

สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นการประเมินผลการเรียนในการเรียนกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ตามหลักสูตรสถานศึกษา และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนด มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่หลากหลายและเป็นเครื่องมือมาตรฐาน ส่วนการประเมินคุณลักษณะที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างค่านิยมอันดีงามให้แก่ผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร เป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ (บุญยภา ชมศิริ. 2547 : 3)

การวัดและการประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น มีความละเอียดอ่อนเพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน การวัดและประเมินผลจึงต้องคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อได้รับการพัฒนาเป็นระยะ หรือเมื่อสิ้นปีการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 139) กระทรวงศึกษาธิการ มีความสำนึกในพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการส่งเสริมสถานศึกษาให้นำไปประยุกต์ใช้

อย่างจริงจัง และเหมาะสมเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การดำเนินชีวิตของบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน ให้อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง รวมทั้งเป็นภูมิคุ้มกันของสังคม และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ตลอดจนมีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดและในกำกับ ร่วมประสานความร่วมมือในการดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยกำหนดแผนดำเนินงานหลักไว้ 4 ประการ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมในรูปแบบต่างๆ การพัฒนาบุคลากรเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง 2) การนำสู่การปฏิบัติ โดยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการในสถานศึกษา 3) การประสานความร่วมมือและการเชื่อมโยงเครือข่าย โดยการจัดทำฐานข้อมูลกลางเศรษฐกิจพอเพียง 4) การติดตามประเมินผล โดยการพัฒนาศูนย์ตัวชี้วัดความพอเพียงของสถานศึกษา การติดตามผลงานในพื้นที่ การรายงานความก้าวหน้า การดำเนินงาน การประเมินผลนักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่รับบริการ ตลอดจนเชื่อมโยงผลงานของครู ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จกับการประเมินวิทยฐานะ (กระทรวงศึกษาธิการ : 4)

เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ นั้น มีเทคนิคที่สามารถใช้พัฒนาตัวบ่งชี้หลากหลายเทคนิค เทคนิคเดลฟาย ก็เป็นเทคนิคหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยผู้วิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจปัญหาในรูปของการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้ผู้วิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในที่ต่างๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัด รวมทั้งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้เทคนิคเดลฟายยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่นหรือเสียงส่วนใหญ่ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2537 : 5)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง โดยใช้เทคนิคเดลฟาย และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อจะได้พัฒนานักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง มีตัวบ่งชี้อะไรบ้าง
2. ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักและความสำคัญแตกต่างกันอย่างไร
3. ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

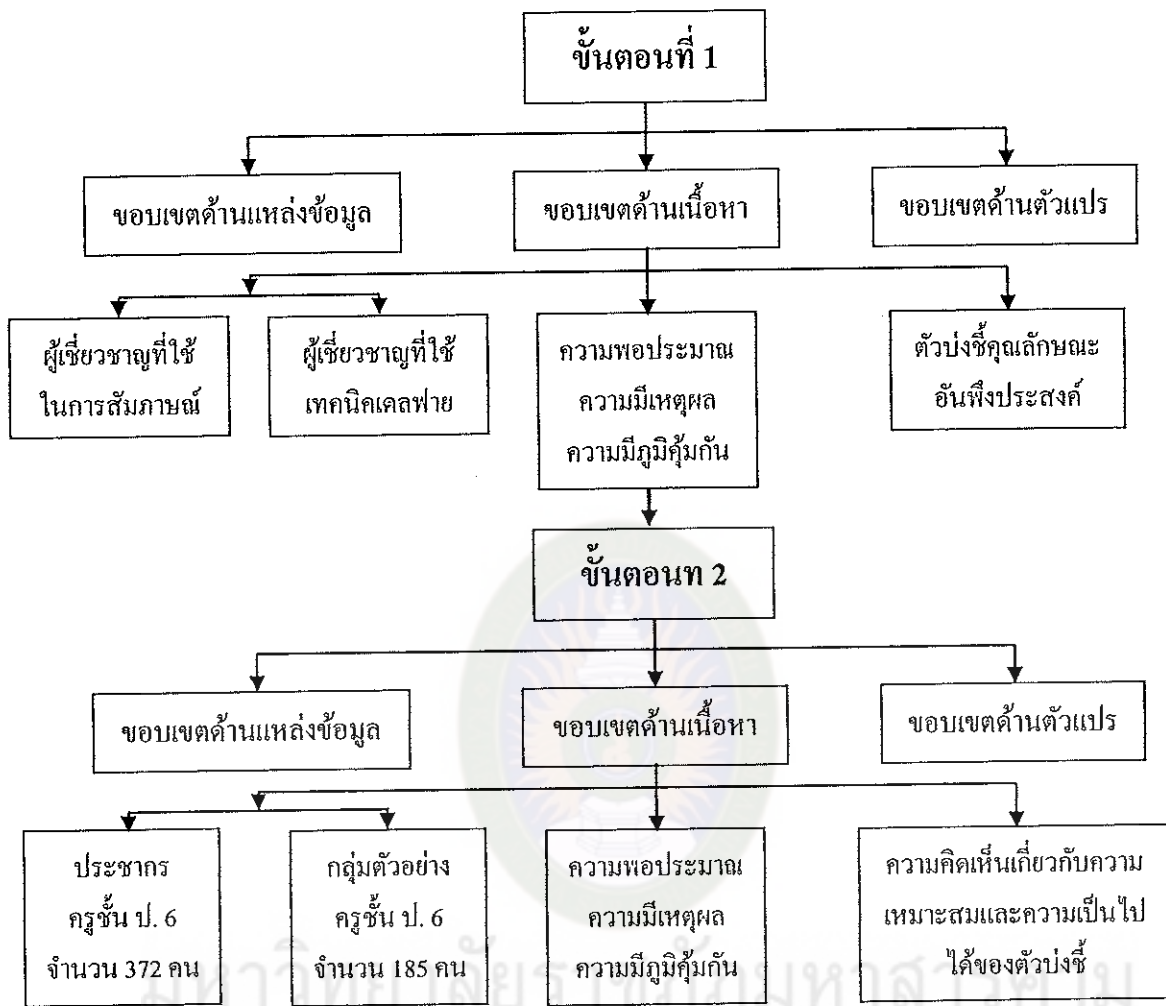
1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
2. เพื่อกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการดำเนินงานของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษารั้ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง

แผนภาพที่ 1 แสดงขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยใช้เทคนิคเคลฟาย โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญ ในการสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเพื่อสำรวจ สังเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้หลักเกณฑ์ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมด้านการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 1 คนศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้เทคนิคเดลฟายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน (ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญที่ให้การสัมภาษณ์) ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 คน ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 372 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 185 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง และความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงโดยใช้ขอบเขตเนื้อหาตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบมีคุณธรรม และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง สิ่งที่แสดงออกถึงคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่ตั้งงามที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง ดำเนินชีวิตด้วยอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน การดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวแปรหรือสารสนเทศที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง คือ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม และมีภูมิคุ้มกันที่ดีปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เทคนิคเดลฟาย หมายถึง วิธีการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญไม่ได้มาพบกัน ทำให้ผู้เชี่ยวชาญมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงที่มีคุณภาพที่เหมาะสมในการนำไปประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
2. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอน ผู้บริหาร ได้นำไปประยุกต์ใช้เป็นแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอื่นๆ ต่อไป